

Monimuotoisuuden mahdollisuudet

Luomufoorumin etäseminaari

25.3.2020

Magnus Selenius

nybygard.fi

luomuviljelyä ja luomujalostusta

Miten luomulajike eroaa tavanomaisista lajikkeista (I)

Luomulajikkeilla tavoitellaan esimerkiksi:

-soveltumista nykyilajikkeita paremmin **luomuolosuhteisiin**, esimerkiksi:

-taudinkestävyys, monimuotoisuuden kautta varmuutta?

-tehokkaampi ravinteidenotto, parempi varjostaminen

-pidempi juuristo ja korsi -mutta myös samalla lakoherkempi

-jotain **erityisominaisuuksia**

-makua (esim. maatiaisista)

-korkeampia ravinnearvoja (esim. maatiaisista valkuainen, Fe)

-ulkoisia ominaisuuksia, esim väriä (esim. purppuravehnä)

-luomulajike laajentaa viljelykäytössä olevaa **geeniperimää**

Miten luomulajike eroaa tavanomaisista lajikkeista (II)

Luomulajikkeen jalostus ei paljoa poikkea tavanomaisesta

- Valintatyön voi tehdä perusteellisesti
- Kysymys on tavoitteiden asettelusta
- Lajike on kompromissien summa

-> Jos jossain voitetaan, hävitään toisessa. Luomulajikkeiden mahdollisuudet ovat suurimmat **erityisominaisuuksissa**, jolloin korkein sato ei ehkä ole keskeinen tavoite. Niiden hyväksymisprosessissa tämä tulisi ottaa huomioon.

Miten monimuotovilja eroaa tavanomaisista lajikkeista (I)

Monimuotoviljalla (monimuotoaineisto) tavoitellaan **monimuotoisuutta**

- monimuotoisuus laajentaa viljelykäytössä olevaa geeniperimää
- monimuotovilja on itsessään monimuotoinen ja lisää sopeutumiskykyä
 - muuttuviin ilmasto-olusuhteisiin
 - muuttuviin kasvitauteihin
 - sopeutuu paikallisiin oloihin -> paikallisvilja

Monimuotovilja tuo monimuotoisuutta sekä **tilojen välille** että **tilan sisälle**

Miten monimuotovilja eroaa tavanomaisista lajikkeista (II)

Monimuotoviljassa tärkeä vaihe on lähtöaineiston valinta

- monimuotoisuuden säilyttäminen rajoittaa jalostusvalintaa

 - > tavoitteet matalammalle tasolle ominaisuuksien suhteen

- riippumatta jalostusmenetelmästä monimuotolajikkeen **sisällä** tapahtuu vuosittain paljon **uusia risteytyksiä**

- > viljelyssä tulisi olla jatkuvaa **jalostusvalintaa** huonojen poistamiseksi?

- > vilja saattaa sopeutua muutamassa vuodessa viljelyolosuhteisiin, jonka jälkeen sen siirtäminen saattaa vaikeutua

- > äärimmäistä monimuotoisuutta tavoitellessa viljasta voi tulla vaikea...

Miten uudet monimuotoiset viljat eroavat maatiaisista ja 'muinaisviljoista'? –erikoisviljoja 'samassa sarjassa'

Luomulajikkeiden ja monimuotoviljojen etu on, että niitä voi yrittää jalostaa mieleisiksi, paikallisiksi. Luomuviljojen ongelma on, ettei niillä aina ole 'nimeä', historiaa

Maatiaisten valtteja on nimi, ehkä paikallisuus. Niiden ongelma on, että niitä on vaikea muuttaa, jos ominaisuuksissa ongelmia, esim myöhäisyyttä, lakoherkkyttä.

Muinaisviljat: yksijyvävehnä (einkorn), emmer ja speltti ovat terveysominaisuuksiltaan omaa luokkaansa. Niitä on vaikeampi viljellä kuin muita vehniä. Leivontaan etenkin einkorn ja emmer ovat vaikeampia. Niitä on vaikeampi jalostaa pilaamatta niiden hyviä ominaisuuksia.

Erikoisviljojen tulevaisuudennäkymät

Ruotsissa on maataisissa vähän pidempi historia kuin meillä, luomujalosteitakin ollut jo vajaat 10 vuotta.

- maatiaisista ym vanhoja kulttuurilajikkeita vajaat 500 ha
- luomujalosteita (pääasiassa ruis) ehkä 50 ha
- spelttiä enemmän kuin maataisia ym. yli 500 ha

Tanskassa ovat osanneet **brändätä** ruotsalaisen Ölands lantvete

- > siitä löytyy jauhoja 'jokaisesta kaupasta' ja viljelyssä 1000 ha

Suomessa kiinnostus erikoisviljoihin on lisääntynyt. Viljelyn kehitys edellyttää siemenen jalostus- ja tuotantoketjun kehittymistä sekä erikoisviljojen markkinan kasvua.